

Beste tellers van zeldzame soorten en kolonievogels in Gelderland! Het jaar 2017 ligt alweer enige maanden achter ons. Daarnaast klopt het broedvogelseizoen 2018 zo langzamerhand al op de deur, ook al doen de bittere temperaturen buiten iets anders vermoeden. Vanwege diverse mindere privéomstandigheden is een terugblik op de broedvogels in 2017 in het district Grote Rivieren Gelderland de afgelopen maanden er niet van gekomen. Toch wil ik jullie dit niet onthouden. Voor nu dan ook even een uitgebreide terugblik op 2017 in het Grote Rivierendistrict (D13).

Door [Matthias Koster](#), districtscoördinator D13, Grote Rivieren

Grote Karekiet & Roerdomp

Twee van de pareltjes in D13 zijn toch wel de *Grote Karekiet* en *Roerdomp*. De Gelderse Poort draagt een groot aandeel bij aan de jaarlijkse territoria in D13. Zoals ik in een eerder publicatie vermeldde moet het hanteren van een meer natuurlijk waterpeil in het Rijnstrangengebied de ontwikkeling van gezond riet stimuleren en zal dit hoogstwaarschijnlijk ook een positief effect gaan hebben op soorten als Roerdomp en Grote Karekiet. Soorten die gezond en overjarig riet prefereren. Het aantal territoria aan Roerdampen in 2017 bleef steken op slechts 4 territoria. Dit in tegenstelling tot de voorgaande jaren (2011-2016) waar het aantal territoria schommelde tussen 5-6 territoria. Daarentegen bleef het aantal territoria Grote Karekiet stabiel met de voorgaande 2 jaar met 10 territoria in het gehele district. Het merendeel van het aantal territoria is afkomstig uit het Rijnstrangengebied. Het aantal blijft hier redelijk stabiel met 8 territoria in vergelijking met de voorgaande jaren (7-10 territoria). De overige 2 territoria zijn afkomstig uit Waterrijk Oost. Een gebied met veel potentie voor moeras- en rietvogels vanwege de grote oppervlak van een helofytenfilter. Alle territoria komen dus dit jaar uit de omgeving Arnhem. Uit de gebieden waar de voorgaande jaren territoria Grote Karekiet afkomstig waren (Wageningse Bovenpolder, Ooijpolder, Koppenwaard (Lathum)), zijn in 2017 geen meldingen bekend.

Andere moeras- en rietvogels: Buidelmees, Baardman, Steltkluut, Woudaap, Bruine Kiekendief

De *Buidelmees* kende een kleine terugval in vergelijking met 2016 toen in D13 in totaal 6 territoria van deze meesachtige aanwezig waren. In 2017 bleef de teller steken op 4 territoria, allen in het Rijnstrangengebied. Meerdere broedgevallen waren succesvol. Voor de *Steltkluut* bleek 2017 een goed jaar in het Grote Rivieren District. In totaal deden 3 broedparen een broedpoging. Twee broedgevallen waren in het Rijnstrangengebied. Het andere broedgeval in Waterrijk Oost bij Arnhem. Slechts 1 broedpaar was succesvol en bracht 4 jongen groot. De overige 2 broedparen deden, dan wel geen poging of de broedpoging mislukte door het overstromen van het nest tijdens de broedperiode. Broedvogeljaar 2017 was voor de *Woudaap* een zeer schaars jaar. Slechts 1 territoria kon worden genoteerd in 2017. Een andere rietbroedvogel, de *Baardman*, bleek een stabiel jaar te hebben met 3 territoria die allen uit het Rijnstrangengebied komen. Op het totaal aantal territoria van 24 territoria in Gelderland (Randmeren) levert de Gelderse Poort, dus maar een heel klein aandeel in het aantal territoria voor deze soort in de provincie. Daarnaast waren 2 territoria aan Bruine Kiekendieven in het district. Echter is het beeld niet compleet en kan men er van uit gaan dat dit aantal hoger ligt dan het aantal van 2 territoria.

Oehoe

Niet eerder kon met zekerheid territoria van deze uilensoort genoteerd worden. In totaal gaat het om 2 territoria. Broedpogingen zijn niet bekend. Vanwege de grote kans op verstoring worden de locaties niet vermeld.

Bos- en heidesoorten: Middelste Bonte Specht, Draaihals, Kortsnavelboomkruiper en Nachtzwaluw

Waar D13 voornamelijk uit uiterwaarden bestaat, liggen er ook enkele bos- en heidegebieden in het district waar de nodige relatief schaarse soorten elk jaar hun territoria hebben. Het aantal territoria *Middelste Bonte Spechten* rondom Berg en Dal blijft stabiel met ca. 3 territoria. Het aantal territoria aan *Nachtzwaluwen* bleef eveneens steken op slechts 3 territoria. Twee territoria zijn afkomstig van de Mulderskop. Het aantal halveerde vergeleken met de voorgaande jaren. Het andere territorium is afkomstig bij Groesbeek. Opvallend is dat er geen territoria aan *Kortsnavelboomkruipers* genoteerd konden worden op de bekende locatie bij Berg en Dal. Verder was er afgelopen jaar één territorium van een *Draaihals* bij Nijmegen.

Overige broedvogels

Net als de voorgaande jaren konden in 2017 minimaal 2 territoria *Grote Gele Kwikstaarten* (De Bruuk, Groesbeek en Ooijpolder) genoteerd worden. Het meest opmerkelijke territorium in 2017 heeft betrekking op het territorium van de *Engelse Kwikstaart* in de Ooijpolder. Hoogstwaarschijnlijk was dit mannetje exemplaar gepaard met een gewone gele kwikstaart. Verder konden meerdere territoria van de *Kramsvogel* genoteerd worden, in totaal ging het om 2 territoria.

Aan de hand van het aantal waarnemingen op verschillende locaties lijkt het aantal territoria aan *Cetti's Zanger* verder te zijn toegenomen ten opzichte van de voorgaande jaren. Exacte aantallen moet ik jullie nog verschuldigd blijven, maar hoop ik jullie later in het seizoen te kunnen geven.

Kolonievogels

Bij de koloniesoorten valt een wisselend beeld qua broedaantallen op. In totaal broeden 12 koloniesoorten in D13.

Aalscholver

Bij de 5 Aalscholverkolonies is een wisselend beeld te zien, 3 van de 5 nemen licht af, de overige kolonies nemen juist toe, maar kunnen de achteruitgang van de soort in 2017 niet tegenhouden. Over het algemeen kan men spreken van een lichte afname (491 bezette nesten (2016) naar 485 bezette nesten (2017)). Echter ten opzichte van periode 2012-2016 neemt de soort met 37,2% ruim toe in het district.

Blauwe Reiger

Een soortgelijk beeld als bij de Aalscholver is terug te zien in de kolonie-ontwikkelingen van de Blauwe Reiger. In 2017 is sprake van een lichte afname van het aantal broedparen van de Blauwe Reiger. Zo werden in 2017 526 bezette nesten geteld (54 kolonies). Ten opzichte van 2016 is dit een zeer lichte afname van -5,9%. Echter ten opzichte van periode 2012-2016 neemt

de soort met 40,0% ruim toe in het district. Daarbij moet gezegd worden dat enkele grotere kolonies nog niet zijn ingevoerd door de tellers.

Meeuwen

Zowel Kleine Mantelmeeuwen, Zilvermeeuwen, Kokmeeuwen als Stormmeeuwen broeden in D13. Het beeld verschilt nogal per soort. Zo neemt de Kleine Mantelmeeuw licht af vergeleken met 2016 (-4,5%; 2017 21 broedparen). De Zilvermeeuwkolonie bleef stabiel met 8 broedparen. Daarentegen lieten Stormmeeuw en Kokmeeuw een forse toename zien en verdubbelde de kolonies door nieuwe vestigingen.

Oeverwaluw

Een goed beeld kan er nog niet gevormd worden bij Oeverwaluwkolonies. Een groot gedeelte wordt niet consequent geteld, waardoor een goed beeld van de ontwikkeling over de jaren niet gemaakt kan worden.

Zwarte Stern

De Zwarte Sternkolonies lieten in 2017 een stabiel een lichte afname zien van 188 broedparen in 2016 naar 180 broedparen in 2017. In totaal gaat het om 9 getelde kolonies in D13. Vergeleken met de periode 2012-2016 nam de soort met 7,0% toe in 2017.

Visdief

Opvallend is de forse toename van ruim 25% aan broedparen van de Visdief in D13 ten opzichte van 2016 (133 broedparen). Met 167 broedparen kan 2017 als een goed jaar de boeken in gaan voor de Visdieven in D13. Daarnaast zijn nog niet alle kolonies ingevoerd waardoor het aantal nog hoger uit gaat vallen. Het gemiddelde over de periode 2012-2016 ligt op 83 broedparen. Dit gemiddelde vergeleken met 2017 zorgt voor een toename in 2017 van 103%! Mocht je nog gegevens van kolonies ter beschikking hebben en nog niet ingevoerd. Vul deze dan nog voor het nieuwe broedseizoen in, zodat deze nog door SOVON in de trendberekeningen meegenomen kunnen worden.

Lepelaar

Een goed beeld kan er wel verkregen worden van de Lepelaarkolonies. De soort neemt zeer licht iets toe vergeleken met 2016. In 2017 konden 49 broedparen geteld worden. Een lichte toename +5 broedparen ten opzicht van 2016. Hetzelfde trend geldt voor de jaren voor 2016. Echter ten opzichte van periode 2012-2016 neemt de soort met 37,2% ruim toe in het district.

Huiswaluw

Met 183 kolonies is de Huiswaluw goed vertegenwoordigd in D13. Dit geeft een meer dan goed beeld van de ontwikkelingen in D13, die ook in 2017 een positieve trend laten zien. Hopelijk gaat het Jaar van de Huiswaluw in D13 een nog vollediger beeld geven van de hoeveelheid aan broedparen en de ontwikkeling van deze soort geven. Door diverse activiteiten van VWG's zijn veel nieuwe kolonies erbij gekomen. Echter zijn een hoop van deze kolonies vacant geraakt door het eenmalig tellen en geen interesse van de (nieuwe) tellers. Vindt je het leuk om je eigen Huiswaluwkolonie te tellen, grijp dan nu je kans! Het is leuk en leerzaam om te doen!

Roek

Waar in 2016 de hoop nog was dat de achteruitgang van de Roek gestopt was, bleek dit toch ten onrechte. In 2017 nam deze kolonievogel weer verder af. Het aantal broedparen in 2017

kwam uit op 2905 broedparen. Een lichte afname van -5,5% ten opzichte van 2016 (3073 broedparen). Ten opzichte van de periode 2010-2016 bleef de broedaantallen relatief stabiel.

Toch wil ik jullie graag vragen om nieuwe kolonies na 1x bezocht te hebben in een bepaald jaar de volgende jaren ook te tellen of een vervanger, samen met mij als DC of zelf te vinden. Het blijft natuurlijk erg zonde om een kolonie slechts 1x in een bepaald jaar te bezoeken en vervolgens niet. Graag zie ik dat deze kolonies voor een langere periode van jaren geteld worden, zodat deze ook echt meegenomen kunnen worden in de trendberekening voor de soort. Niet alleen voor mij als DC is dat fijn, ook voor jullie! Als ik voor mijzelf mag spreken, krijg ik bij mijn kolonies en BMP gebied toch enige verbondenheid...waarom neemt die kolonie/soort nou af of toe, maar ook het onder de aandacht brengen van aanwezigheid van de kolonies of soorten bij buurtbewoners blijft leuk om te doen.

Als je het leuk vindt om vogels te tellen in een 'eigen gebied' en de ontwikkelingen van een kolonie te tellen/volgen, laat het mij dan weten! Ik hoor graag van je via [een mailtje](#). Vanwege de afwisseling en dynamische natuur in het district is het vogelbestand erg divers, maar wat gaat 2018 ons opleveren? Zal het herstel van de Grote Karekiet doorzetten? De opmars van de Cetti's zanger zal hoogstwaarschijnlijk zich voorzetten. Komen de Steltkluten weer terug en wat zal de huidige vorstperiode voor effect hebben op het aantal territoria aan IJsvogels in 2018? Hoe gaan de kolonievogels het doen, nemen de aantallen van Roek en Blauwe Reiger verder af? We gaan het meemaken. Ik wens jullie een leuk en goed inventarisatiejaar toe, veel succes!

Matthias Koster
Districtscoördinator Grote Rivieren Gelderland